

A BUDAPESTI
SZÁLLODÁSOK, VENDÉGLŐSÖK ÉS KORCSMÁROSOK IPARTÁRSULATÁNAK
É R T E S I T Ő J E.

KIADJA: A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata.

Az „Értesítő“-t a társulat tagjai díj nélkül kapják.

Megjelenik minden hó utolsó napján 1000 példányban.

Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők be.

A választmány megbízásából szerkeszti: **Teasdale Ottó**
társulati titkár.

SZERKESZTŐSÉG:

☉☉☉ Budapest, IV. kerület, Himzö-utca 1. szám földszint. ☉☉☉

Hirdetéseket csak ajánlhatónak ismert céégektől fogadunk el.

HIRDETÉSEKET

a társulat titkársága (Budapest, IV. kerület, Himzö-utca 1. szám földszint) vesz fel.

EGYSZERI HIRDETÉS ÁRA:

Egész oldalra terjedő nagyságban	20	frt — kr.
$\frac{1}{2}$ > > >	10	> — >
$\frac{1}{4}$ > > >	6	> — >
$\frac{1}{8}$ > > >	3	> 50 >

☉☉☉☉☉ Egész évre szóló hirdetéseknek 20% engedmény. ☉☉☉☉☉

A szakiskola.

A kultúra leghatalmasabb eszközeinek egyike az iskola. Nemcsak a tudomány és művészet haladása, hanem az ipar fejlődése is benne bírja egyik fontos feltételét.

És ezen intézmény ország, és világszerte fontosságához méltóan annyi gonddal, annyi áldozatokkal tökéletesített és szaporított, hogy ma már, csak hazánkat, különösen pedig fővárosunkat tartva szem előtt, a fennálló iskolák, irányuk, céljuk, szóval különböző válfajuk szerint egykönnyen át sem tekinthetők.

Ki tagadná közülünk, hogy rosszul esett látnunk mint gondoskodik a törvény az iparágak mindegyikéről, mint tereli azokat a haladás útjára ipariskolák és tanodák létesítése által: míg egyedül a vendéglői ipar volt az, mely előtt az intellektualis fejlődés útja zárt maradt.

A létesített tanonciskolák kötelező látogatása tárgyában ugyanis az 1884. XVII. t. cz. csakis a *tanoncokra* nézve intézkedik, eddig azonban a vendéglői ipar hivatásszerű gyakorlására készülő ifjak tanoncoknak nem tekintettek, hanem a közönséges munkások sorába soroztattak, a kiknek számára az iskola áldásos intézménye nem létezett, a kiknek, ha az írás, olvasás és számolás elemi részén kívül ismereteiket még egyebekben gyarapítani óhajtották, vezetés nélkül, tisztán önönmagukra utalva, kellett a kettőzött nehézségekkel megküzdni.

És valóban nem érdemelne a sokat mellőzött iparág több figyelmet?

Budapest, mint világáros, mint nemzeti kulturánk szive, mint a sokat emlegetett és hön óhajtott idegenek forgalmának növekvő vonzerővel bíró gócpontja, megfelelhet-e a hozzá kötött igényeknek és várakozásoknak, megőrizheti-e csorbittatlanul világvárosi nimbusát, ha azok, kikkel az idegen első sorban érintkezésbe jön, kikkel a helyi viszonyokat tudakolva, apró ügyeinek ellátása, különféle szükségletei és óhajai teljesítése tekintetében rájuk utalva, oly élénk érintkezést, sokszor oly sokoldalú eszmecserét folytat, mely csak tágabb szellemi látkörrel bíró egyénnel lehetséges, nem-e kárára lesz világvárosi hírének, ha itt a vendéglő-ipar gyakorlója, az általános műveltség követelte alapismeretekkel sem bírnak?

De nem csak a főváros nimbusát, hanem iparunk reputációját is nézzük egy kissé!

Van-e mellőzöttebb, erkölcsileg kevesebb figyelemre méltított ipar a mienknél?

Elismerés, becsülés, jut-e iparunknak oly arányban, mint a mennyi érdeme szerint megilletné?

De hát nem e úgy tudja a világ, hogy ezen iparhoz éppenséggel semmi értelmi vagy szakbeli készütség nem

kell? Hisz vendéglős lehet bárki, senki sem kérdezi: tudja-e mint kell asztalt teríteni, van-e fogalma az áruisméből, képes-e étlapot észszerűen összeállítani, van-e társadalmi műveltsége, nyelismerete, hogy vendégekkel kellően érintkezzen?

Mindezzel senki sem törődik és így iparunk igen alkalmas működési tere oly spekulációs szellemeknek, melyek a legkülönbözőbb életpályákon hajótörést szenvedve, utolsó kísérletképen ezen ipar gyakorlására szánják el magukat.

Ezekben rejlik oka annak, hogy iparunk a közbecsülés oly alacsony fokán áll.

A vendéglői ipar hivatásszerű gyakorlására készülő ifjuság szakszerű kiképzése, az általános műveltség kellékeit képező ismeretekben való oktatása és ezzel együtt a képzettséggel nem bíró elemek leszorítása, illetőleg kizárása volna tehát az egyetemes mód, a mely iparunk tekintélyét, becsülését megalapíthatná.

És az egyedüli eszköz, melylyel e célt elérnünk lehet az általunk oly rég tervbe vett *szakiskola!*

Rég vajudó kérdése ez iparunknak, mely azonban, hála a mérvadó helyen uralkodó méltányos gondolkodásnak, most konkrét alakot kezd öltetni.

Társulatunk választmánya még a múlt év folyamán a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez emlékiratot intézett, a melyben az iparágunkban alkalmazott segédszemélyzet viszonyának rendezését, ennek kapcsán pedig iparunknak a képesítéshez kötött iparágak sorába helyezését és külön szakiskolák felállítását kérelmezte.

A kereskedelemügyi m. kir. minister 1896. VI. sz. alatt kelt magas határozata értelmében, melyet szószerinti szövegében lapunk más rovatában közlünk, kérelmünk, habár egyes tételeiben teljesíthetőnek nem is találtatott, általában mégis kedvező elintéztést nyert.

Igy nevezetesen ama elvi határozat jelentősége, hogy az üzleteinkben alkalmazott borfiuk *tanoncoknak* tekintendők, félre nem ismerhető.

A mi pedig ezen határozatnak a létesítendő szakiskolára vonatkozó részét illeti, ez a fenforgó viszonyoknak oly bölcs méltánylásáról tanuskodik, mely bennünket őszinte hála kötelez. A miniszter a szakiskola szükségét belátva a fővárosi tanácsot felhívja a közelebbi módozatokat az ipartársulattal egyetemben megállapítani, hogy ő ezeknek tárgyában a vallás- és köztatási miniszterrel egyetértőleg véglegesen határozhasson.

Kötelességünket véljük teljesíteni, midőn iparunkat oly közletről érintő kérdésben a tervezett megoldás főbb iránypontjait ipartársainkkal e helyt közöljük, mielőtt az még a megvalósulás stádiumába lép, ezzel is hozzájárulni óhajtván

az ügynek minél szélesebb körben való ismertetése és megfontolásához.

A szakiskola két évi tanfolyammal tervezetik és itt első sorban meg kell emlékeznünk az oktatás idejéről, mert tudvalevő dolog, hogy tanoncaink, iparunk speciális viszonyainál fogva a napnak éppen azon szakában nélkülözhetők legkevésbé, a mely az eddig fennálló ipar- és tanonciskoláknál általában véve az oktatás ideje szokott lenni, t. i. az esti órákban.

A tanórák tehát a délutáni órákban 3 és 6 óra között terveztetnek, mely időben tanoncaink leginkább nélkülözhetők.

Nem volna azonban méltányosan követelhető, hogy egy vendéglő-iparos még ezen időben is összes tanonczait egyszerre nélkülözze, a miért is az egyes üzletekben a tanonczok két, esetleg nagyobb üzletekben három csoportra osztva, felváltva, illetőleg más más napokon látogatnák az iskolát.

Előre bocsátva tehát, hogy a szakiskola a tanonczra nézve hetenkint 2 tan-nappal tervezetik, az említett csoportba osztás folytán az iskola látogatás olyképp alakulna, — hogy egy nagyobb 3 csoportos üzletet véve alapul — az *A* csoport hétfőn, a *B* csoport kedden, a *C* csoport szerdán végezné az első tannapját, míg a második tannapot ugyanazon sorrendben a hétnek hátralevő három napján absorválják.

Nem képzelhetjük, hogy ily beosztás mellett az iskola látogatása bármilyen nehézségekbe ütközhetnék s meg vagyunk győződve, hogy ipartársaink a kitűzött cél erkölcsi értékét tartva szem előtt, az iskola pontos látogatását minden képen elősegíteni igyekezendnek.

Anélkül, hogy ma még a felkarolandó tananyag részletes felsorolásába bocsátkoznánk, az oktatás iránya és terjedelmére nézve csak általában véve akarunk néhány megjegyzést tenni.

Téves volna az a hit, hogy e szakiskolával csak szállodák és nagyobb vendéglők részére neveltetnék személyzet.

Eltekintve azoktól, kiknek ipargyakorlata tisztán csak italok kimérésére szorítkozik, a vendéglő-ipar emelését, annak egész összességében való erkölcsi fejlesztését célozza ezen iskola s csak is így lehet annak létjoga.

S már előre jelezhetjük, hogy a tanterv összeállításánál gondunk lesz reá, hogy a kisebb üzletek tanonczai az iskolát, szűkebb üzletkörükre való tekintettel, csak oly haszonnal látogathassák, mint akár az első rangú szálloda tanonczai. Kezdve a magyar és német nyelv alapos ismeretétől, egész a konyha-, pincze- és borkezelésig mennyi fontos tudnivaló, mily értékes kiegészítése a gyakorlatban szerzendő ismereteknek!

A szakiskola létesítésének módozatait jelenleg egy a választmány kebeléből kiküldött bizottság tárgyalja, mely kidolgozott tervezetét legközelebb a választmány elé terjeszti.

Lesz alkalmunk ez ügygyel lapunkban még behatóan foglalkozni és ha ipartársainkban, e valóban nemes ügy iránti lelkesedés, a meggyőződésnek oly szent lángjával ég, mint bennünk, akkor már diadalt jelent e vállalkozásunk, melyet nemcsak iparunk, hanem az általános kultúra szolgálatában arattunk.

A társulat tárgyalásai, hivatalos átiratok, végzések, beadványok stb.

Jegyzőkönyv. Felvétel a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának 1891. július hó 1-én délután 4 órakor, saját helyiségében tartott választmányi üléséről.

Jelen voltak: Gundel János, elnök; Wirth Ferencz, alelnök; Tóth Antal, Hein Lipót, Maloschik A. V., Fritz Henrik, Kommer Ferencz, Hermann Ferencz, Csalányi Károly, Förster Konrad, Nosek Ignác, Glück Frigyes, Kammer Ernő, Stadler Károly, Barabás József, választmányi tagok; ifj. Ács Károly, társ. ügyész és Teasdale Ottó, társ. titkár.

Elmaradásukat igazolták: Blaschka István, ifj. Feith István, Palkovics Ede, Krist Ferencz és Hötzel József urak.

Elnök üdvözölve a megjelent tagokat, az ülést megnyitottnak nyilvánítja, egyben a mai jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Glück Frigyes és Hein Lipót urakat.

A napirenden levő tárgyak megvitatása előtt, elnök meleg szavakban ismételve köszönetet mond ama kitüntetésért, mely őt 15 évi elnöklésének alkalmából a választmány részéről érte. A szeretet és ragaszkodás megható nyilvánulása volt ama ünnepély, melyet szóló mindenkor élte legszebb emlékei közé fog sorolni.

Nem teheti különben, hogy két szaktársát és kedves barátját ez alkalommal külön ne említse, Glück Frigyes és Stadler Károly urakat, kik az ünnepély rendezésében oly sokat fáradoztak.

Áttérve a napirendre, elnök a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasására szólítja fel jegyzőt.

Az 1891. évi május hó 20-iki jegyzőkönyv felolvastatván, tudomásul vétetett, illetőleg hitelesített.

Olvastatott a pénzügyi igazgatóság átirata, melyben a II-ik félévi italmérsi illeték befizetésére adott halasztásról értesít.

Tudomásul vétetett és az »Értesítő«-ben közzététetni határozatlik.

Olvastattak özv. Föls Ferenczné, Waschischek János, Schachinger István, Penninger József és özv. Neukirchner Magdolna segély iránti kérvényeik.

A választmány özv. Föls Ferencznének 20 frt, Schachinger Istvánnak 20 frt, Penninger Józsefnek 15 frt és Waschischek Jánosnak 6 óra havi 5 frtot engedélyez segélyképen.

Özv. Neukirchner Ferenczné folyamodványa, minthogy nálánál szegényebb sorsu szaktársak segélyezendők, figyelembe vehető nem volt.

Olvastatott Ihász György ur, a »Vendéglősök Lapja« szerkesztőjének átirata, melyben a már egy ízben követelt subventiójának kiadását újból is szorgalmazza.

A választmány ezen kérelem első ízbeni tárgyalása alkalmával felhozott indokoknál fogva, előbb hozott határozatához ragaszkodik. Miről Ihász György ur átiratilag értesítendő.

Olvastatott a budapesti önkénytes mentő-egyesület átirata, melyben az ipartársulatnak az egyesület alapító-tagjasorába történt belépéseért köszönetet mond.

Tudomásul vétetett.

Elnök a választmány figyelmét azon körülményre fordítja, hogy Schwimmer és Kell cég, mely egyezményszerűen kötelezve van a társulatnak a »Stefánia forrás«-ból eladott palaczkok után bizonyos engedményt kiszolgáltatni, huzamosb idő óta nem szállított be pénzt.

A választmány elhatározza, hogy nevezett cég a társulati ügyész által kötelezettségének teljesítésére felszólíttassék.

Elnök, mint az élelmiszerek bécsi kiállításúak alelnöke a választmány tagjait ezen kiállításra meghívja.

Tudomásul vétetett.

Olvastatott a kereskedelemügyi m. ki. minister ur, leirata a szakiskola tárgyában. A minister a társulat részéről a szakiskola tekintetében tett propositiót elfogadja s a városi tanácsot utasítja, hogy a részletes tervezet és módozatokat az ipartársulattal egyetértésben állapítsa meg.

A választmány a leiratban foglalt határozat örvendetes tudomásul veszi és az e tárgyban teendő további intézkedések előkészítésére Glück Frigyes, Stadler Károly, Kommer Ferencz és Ács Károly urakból álló bizottságot küld ki.

Több tárgy napirenden nem lévén, elnök az ülést befejezettnek nyilvánítja.

K. m. f.

Teasdale Ottó,
jegyző.

Gundel János,
elnök.

A szakiskola tárgyában a fővárosi tanács utján, az ipartársulat elnökségéhez leérkezett ministeri végzés szószerinti szövege következő:

Másolat. Kereskedelemügyi m. kir. minister 18983/VI. sz. Budapest főváros közönségének. A budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának közvetlenül hozzám benyújtott s ide mellékelt folyamodványát, melyben az ipar-

águkban alkalmazott segédszemélyzet viszonyának rendezését kérik s iparukat illetőleg több rendbeli javaslatot terjesztenek elő, a budapesti kereskedelmi és iparkamarának e tárgyban beadott véleményes jelentésével együtt visszavárólag a következő értesítéssel küldöm le a közönségnek: Az ipartársulat folyamodványában előadott azon kérelem, hogy a vendéglő üzletekben alkalmazott ugynevezett borfiuk, más iparágakban alkalmazottak módjára, iparos tanoncoknak tekintessenek, az 1884. évi XVII. t. cz. alapján teljesíthető, miután a szállodások és vendéglősök iparosoknak tekintendők s ennél fogva, az ipartörvény 59. §-ára való figyelemmel mi sem áll utjában annak, hogy az ipartörvény rendelkezései alá tartozó ezen üzletekben alkalmazott borfiuk, a mennyiben tudniillik nem valamely, kizárólag az 1888. évi XXXV. t. cz. rendelkezései alá eső italmérési üzletről van szó s a mennyiben a szóban levő alkalmazottak kizárólag az üzlettel szorosan egybekötött teendőkre használtatnak, tanoncoknak tekintessenek. Az ipartársulat által előterjesztett ama további javaslat, hogy a szóban levő alkalmazottaknál három fokozat (t. i. borfiui, borsegéd és ételhordósegéd) létesíttessék, az ipartörvény rendelkezéseivel, melyek szerint az ipari segédszemélyzet, a gyári munkásoktól eltekintve, csak tanoncok és segédekből áll, ellenkezik: de ezen hármassal megállapítására nincs is szükség, minthogy az iparos tetszése szerint határozhatja meg azt, hogy tanonczait és segédeit a szakmájába vágó mely munkára alkalmazza. A társulat azon javaslatát, mely szerint a vendéglős ipar az engedélyezés mellett a képesítéshez kötött iparágak közé soroztassék, tekintettel arra, hogy a vendéglős ipar nem olyan mesterség, a mely kézműves jelleggel bírna és csak hosszabb gyakorlás útján lenne elsajátítható és hogy ennél fogva a képesítéshez kötött iparágakkal párhuzamba nem helyezhető, elfogadhatónak nem találtam. A mi végül az ipartársulat ama kérelmét illeti, hogy a vendéglős tanoncok szakszerű kiképzése céljából azok részére külön tanonciskola létesíttessék, azt tekintettel a vendéglős iparágban fenforgó különleges viszonyokra, melyek következtében a vendéglős tanoncokra nézve a rendes tanonciskolák látogatása nehézségekkel van egybekötve, figyelemre méltónak találok s miután a tanoncok iskoláztatásáról való gondoskodás első sorban a főváros feladatát képezi s miután a folyamodó ipartársulat a maga részéről is hajlandó a külön vendéglős tanonciskola létesítése érdekében áldozatokat hozni, felhívom a közönséget, hogy ezen irányban a nevezett ipartársulattal érintkezésbe lépve, tegye megfontolás tárgyává a külön vendéglős tanonciskola felállításának módozatait s az e részben folytatott tárgyalások eredményét a vallás- és közoktatásügyi miniszter ural megindítandó tárgyalások céljából hozzám jelentse fel. Budapest, 1891. május hó 13-án, Baross s. k.

Az italmérési illeték leszállítása tárgyában még a múlt év folyamán benyújtott folyamodásra következő végzés érkezett az ipartársulathoz:

34.533/VI—1891. szám.

A fővárosi m. kir. pénzügyigazgatóság a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulatának 1890. évi június hó 26-án benyújtott ama folyamodása tárgyában, a melyben az italmérési illetéknek az 1888. évi 35. törvényczikk 14 §-a értelmében leendő leszállítását s az italmérési illeték 1890. év második felére járó részlete befizetésének elhalasztását kérte: a nagyméltóságú magyar királyi pénzügyi miniszteriumnak 1891. évi július hó 6-án 26.932. sz. alatt kelt magas rendelete folytán a mai napon következő

végzést

hozott:

Az 1888. évi 35. törvényczikk 14. §-a azt rendeli, hogy a kimérési vállalatokra (korcsmárosok, vendéglősök, italmérők stb.) a kivető bizottságok által kivetett italmérési illetéknek egy évi összege Budapest főváros területén minden 500 lélek után 100 forintnál kevesebbet, s a mennyiben a kimé-

rések számának szabályozása a törvény 8. §-a szerint még keresztül nem vitetett volna, 150 forintnál többet ne tegyen, s a mennyiben az mégis többet tenne, a kimérési tételek a többlet erejéig az utolsó népszámlálás eredményének alapul vétele mellett leszállítandók.

Minthogy pedig a budapesti kimérési vállalatokra jogerős bizottsági határozatokkal kivetett kimérési tételek együttes évi összege a minden 500 lélek után 100 forinttal megállapított minimum másfélszeresét túlhaladja; meghagyatott ennek a királyi pénzügyigazgatóságnak, hogy a minden egyes italmérőre, értve ezek alatt ama feleket, a kik az italmérési illeték szempontjából az 1888. évi 35. t. cz. 12. §-ának I. csoportja alá tartoznak, megszabott italmérési illetékek leszállítsanak azon mérvig, a mely a lakosság számához szabott minimum másfélszeres összegének megfelel.

A lakosság számára nézve az 1880. évi december hó 31-én eszközölt népszámlálás adatai fognak mérvadóul vétetni.

Az itt jelzett módon eszközendő illeték leszállítás azonban azonnal nem történhetik meg, azért, mert vannak korcsmárosok, vendéglősök, italmérési engedélylyel bíró füszerrek, szatócsok és egyéb kereskedők, a kik a kivető bizottságok által nem az 1888. évi 35. t. cz. 12. §-ának I. csoportja, hanem II., III., IV. vagy V. csoportja szerint rovatnak meg italmérési illetékekkel. Ezen téves kivetések a nagyméltóságú miniszterium által feloldattak, s az illetők italmérési illetékei a legközelebbi jövőben megalakítandó kivető bizottságok által és pedig a törvény 12. §-ának I. csoportjába való sorozás mellett, újból meg fognak állapíttatni.

Addig, míg a kérdésben forgó illetékek a kivető és a felszólamlási bizottságok által újból végérvényesen meg nem állapíttatnak: az általános illeték leszállítás keresztül nem vitethetik.

Megjegyeztetik azonban, hogy az illetékeknek a fentiek szerint való leszállítása a törvény 14. szakasza értelmében csak addig foglalhat helyt, míg a kimérések számának szabályozása a 8. §-a szerint keresztül nem vitetik.

A mennyiben tehát akár a három évi (1890 január 1-től 1892. december 31-ig) kivétési időszakon belül is, az említett szabályozás tényleg bekövetkeznék, a leszállításnak továbbra nem lesz helye, s attól az időtől kezdve a 12. §-a I. pontja alatt meghatározott teljes illetéktételek lesznek alkalmazandók.

A mi végül az italmérési illeték 1890. évi második részlete befizetésének elhalasztására irányuló kérelmet illeti, erre nézve az ipartársulat a nagyméltóságú kir. pénzügyminiszterium múlt évi 76.399. számú magas rendelete folytán már kellőképen értesített, sőt a folyó évi 54.286. számú magas rendelet folytán még arról is értesített, hogy a folyó 1891. évben már esedékessé vált s ezután esedékessé váló italmérési illeték összegnek, vagyis minden kimérő folyó évi italmérési illeték tartozásának fele részére nézve fizetési halasztás engedélyeztetett.

A miről a budapesti szállodások, vendéglősök és korcsmárosok ipartársulata, Gundel János elnök ur (I. Ferencz-József-tér, István főherceg-szálloda) kezéhez kézbesítendő végzés útján értesítettik.

Budapest, 1891. évi július hó 21-én.

Hammer,
királyi tanácsos.

A szakiskola céljára eddig következő összegek folytak be:
Az ipartársulattól, mint báljövedelem . . . . . 328 frt 12 kr.
A budapesti pinczér-egylettől, mint báljövedelem . . . . . 109 » 37 »
Ifj. Aich János urtól, adomány . . . . . 200 » — »
A budapesti pinczér-egylettől, mint a rendezett nyári tánczvigalom tiszta jövedelme 201 » 50 »

Összesen tehát . . . . . 838 frt 99 kr.
mely összeg az ipartársulat kezelésében áll és gyümölcsözöleg elhelyeztetett.

Új tagok. A f. é. augusztus hóban a társulat tagjaivá felvétettek:

Mautner Samu korcsmáros, IX. ker. Soroksári-utca 62.
Lippl Mátyás » » Gyep-utca 29/31.

Die Fachschule.

Eines der mächtigsten Culturmittel ist die Schule. Nicht nur der Fortschritt in Kunst und Wissenschaft, sondern auch die Entwicklung des Gewerbes besitzt in dieser eine seiner Grundbedingungen.

Und diese Institution wurde in allen civilisirten Ländern der Welt mit so vieler Sorgfalt, mit so vielen Opfern vervollkommenet und vermehrt, dass heute schon — wir brauchen uns ja nur unsere eigene Heimath, besonders aber unsere Hauptstadt vor Augen zu halten — die bestehenden Schulen nach ihrer Richtung, ihrem Zwecke, mit einem Worte nach ihren verschiedenen Abarten, kaum mehr zu überblicken sind.

Wer würde es von uns leugnen, dass es uns schmerzlich berührte zu sehen, wie das Gesetz um alle andern Gewerbebedürfnisse bedacht war, wie sorgfältig es bemüht war durch Errichtung von Gewerbe- und Lehrlings-Schulen diesen dem Wege des Fortschrittes zuzuführen, während unserem Gewerbe die Bahn der intellectuellen Entwicklung verschlossen blieb.

In Betreff des obligaten Besuches der errichteten Gewerbeschulen verfügt nämlich das Gesetz nur hinsichtlich der Lehrlinge, bisher jedoch wurden die zur berufsmässigen Ausübung des Gastwirths-Gewerbes sich vorbereitenden Wein- oder Kellnerjungen als Lehrlinge nicht anerkannt, sondern nur als gewöhnliche Arbeiter betrachtet, für welche die segensreiche Institution der Schule nicht bestand, welche, wenn sie über die Anfangsgründe des Lesens, Schreibens und Rechnens hinaus ihr Wissen weiterhin vermehren wollten, auf sich selbst angewiesen, ohne Anleitung, doppelte Schwierigkeiten zu bekämpfen hatten.

Und verdient dieser so vielfach ausser Acht gelassene Gewerbebezweig wirklich nicht mehr Beachtung?

Budapest als Weltstadt, als das Herz unserer nationalen Cultur, als Brennpunkt von steigender Anziehungskraft des so viel erwähnten und heissersehnten Fremdenverkehrs, kann es den gestellten Erwartungen und Ansprüchen genügen, kann es seinen Ruf als Weltstadt schadlos bewahren, wenn Jene, mit welchen der Fremde in erster Reihe in Berührung kommt, mit welchen er, die localen Verhältnisse erfragend, hinsichtlich der Bestellung verschiedener Aufträge, der Besorgung kleinerer Angelegenheiten auf diesem angewiesen — solch regen Verkehr, oft solch vielseitigen Ideenwechsel pflegt, welcher nur mit Personen von weiterem geistigen Gesichtskreis möglich ist, wird es nicht dem Ruf der Weltstadt schaden, wenn hier die Angestellten des Wirths-Gewerbes, die zur allgemeinen Bildung nothwendigen Grundkenntnisse nicht besitzen?

Jedoch nicht nur das Ansehen der Hauptstadt, betrachten wir auch unsere eigene Reputation ein wenig.

Gibt es noch ein Gewerbe, welches geringerer Beachtung gewürdigt wird als unseres?

Anerkennung, Achtung, wird hievon unserem Gewerbe so viel zu Theil, als es zu beanspruchen berechtigt wäre?

Ist aber nicht alle Welt der Überzeugung, dass zu diesem Gewerbe, weder eine intellectuelle, noch aber eine fachliche Bildung nothwendig ist? Wirth kann ja Jeder werden, Niemand fragt darnach, ob der Betreffende weiss wie ein Tisch anständiger Weise gedeckt zu sein hat, ob er auch nur eine Idee von der Waarenkunde hat, ob er so viel allgemeine Bildung, so viel sprachliches Wissen hat, um mit Gästen verkehren zu können?

Mit all dem befasst sich Niemand und somit ist unser Gewerbe ein sehr geeignetes Feld für solche speculative Geister, welche auf den verschiedensten Lebensbahnen Schiffbruch erlitten, und dann als letzten Versuch unser Gewerbe betreten.

Darin liegt der Grund, weshalb unser Gewerbe in der allgemeinen Achtung auf so niedriger Stufe steht.

Die fachliche Ausbildung der zur berufsmässigen Ausübung unseres Gewerbes sich vorbereitenden Jugend, der Unterricht in den zur allgemeinen Bildung unerlässlichen Lehrgegenständen und mit

diesem im Vereine die allmälige Verdrängung und Ausschliessung nicht berufsmässig gebildeter Elemente: das wäre der Weg auf welchen das Ansehen und die Achtung unseres Gewerbes zu heben möglich wäre.

Und das alleinige Mittel mit welchen dieses Ziel erreicht werden kann, ist die von uns schon so lang geplante *Fachschule!*

Es ist dies eine seit langer Zeit schon aufgetauchte Frage, welche jedoch jetzt, Dank der an maasgebender Stelle herrschenden billigen Denckungsweise, eine concrete Form zu gewinnen beginnt.

Der Ausschuss unserer Genossenschaft hat noch im verflossenen Jahre an Se. Excellenz dem kön. ung. Handelsminister, ein Memorandum gerichtet, in welchem um die Regelung des Verhältnisses unseres Hilfspersonals, im Anschlusse an diesem aber, um Einführung des Befähigungsnachweises und Errichtung eigener Fachschulen angesucht wurde. Im Sinne des unter Zahl 18983/VI erbrachten Beschlusses des hohen Ministeriums — welchen Beschluss wir in wörtlichem Texte an anderer Stelle unseres Blattes bringen — hat die Petition, obgleich einige Punkte für nicht annehmbar bezeichnet wurden, im Grossen und Ganzen doch eine günstige Erledigung erfahren.

Schon die Bedeutung jener principiellen Entscheidung, nach welcher die Kellnerjungen unseres Gewerbes als Lehrlinge zu betrachten sind, ist nicht zu verkennen.

Was aber den auf die Fachschule bezughabenden Theil des erwähnten Beschlusses betrifft, zeigt derselbe eine so einsichtsvolle Erkenntniss der obwaltenden Verhältnisse, die uns zu aufrichtigem Danke verpflichtet.

Der Herr Minister, die Nothwendigkeit der Errichtung einer Fachschule einsehend, fordert den hauptstädt. Magistrat auf, diesbezüglich die näheren Modalitäten im Vereine mit der Genossenschaft festzustellen, um dass er im Einverständnisse mit dem Unterrichtsminister endgiltige Entscheidung treffen könne.

Wir glauben eine Pflicht zu erfüllen, indem wir in einer, unser Gewerbe so nah' berührenden Frage, die geplante Lösung in ihren Haupt-Umrissen unseren geehrten Gewerbegeossen an dieser Stelle vorführen, bevor dieselbe noch in das Stadium der Verwirklichung getreten ist, um auch hiedurch dass Interesse für die Sache zu heben und einen gedeihlichen Meinung-Austausch zu bewirken.

Die Fachschule ist mit einem 2-jährigen Lehrkurs geplant und müssen wir hier in erster Reihe der Unterrichtszeit gedenken, indem es ja bekannt ist, dass unsere Lehrlinge, in Folge der speziellen Verhältnisse unseres Gewerbes, gerade zu jener Zeit des Tages am wenigsten entbehrlich sind, zu welcher in den meisten der bestehenden Lehrlings- und Gewerbeschulen der Unterricht anberaumt zu sein pflegt.

Die Lehrstunden sind daher nachmittags zwischen 3—6 Uhr geplant, welche Zeit uns als die zweckmässigste erscheint.

Es wäre aber billiger Weise nicht zu verlangen dass, der Gastwirth selbst auch für diese Zeit sämtliche Lehrlinge auf einmal entbehren soll, weshalb auch die Lehrlinge der einzelnen Geschäfte in 2, in grösseren Geschäften eventuell in 3 Gruppen getheilt, abwechselnd resp. an verschiedenen Tagen, die Schule besuchen würden.

Vorausgeschickt daher, dass die Schule für den Lehrling wöchentlich 2 Unterrichtstage vorschreibt, würde sich in Folge der vorerwähnten Gruppeneintheilung der Schulbesuch so gestalten das z. B. die Gruppe *A* Montag, die Gruppe *B* Dienstag, die Gruppe *C* Mittwoch den *ersten* Unterrichtstag beenden würde, während der *zweite* Unterrichtstag in derselben Reihenfolge in den übrigen drei Tagen der Woche zu absolviren wäre.

Es ist nicht denkbar, dass bei solcher Eintheilung der Schulbesuch irgend welche Schwierigkeiten hätte, und wir sind überzeugt, dass unsere geehrten Gewerbe-Genossen, den moralischen Werth des ausgesteckten Zieles vor Augen haltend, den pünktlichen Besuch der Schule in jeder Weise zu fördern trachten werden.

Ohne, dass wir uns heute schon in die detaillirte

Behandlung des zu umfassenden Lehrmaterials einlassen würden, wollen wir nur über die Richtung und Ausdehnung des Unterrichts einige Bemerkungen hinzufügen.

Sehr verfehlt wäre jene Meinung, dass in der zu errichtenden Fachschule das Personal nur für Hôtels und grössere Restaurants herangebildet werden wird.

Die Fachschule hat — abgesehen von den ausschliesslich nur das Schankrecht-Ausübenden — die Hebung des Wirthsgewerbes, die moralische Entwicklung desselben in seiner ganzen Gesamtheit zum Zwecke, nur so hat dieselbe eine Existenz-Berechtigung.

Wir können daher schon im Vorhinein erklären, dass bei der Zusammenstellung des Lehrplanes Rücksicht darauf genommen werden wird, dass die Lehrlinge kleinerer Restaurants, in Hinblick auf den engeren Geschäftskreis solcher Geschäfte, die Schule mit eben so viel Nutzen besuchen können, wie die Lehrlinge grösserer Etablissements.

Angefangen von der gründlichen Kenntniss der ungarischen und deutschen Sprache, bis zur Küchenwirthschaft, Keller und Weinbehandlung, wie viel Wichtiges und Wissenswerthes, welch' werthvolle Ergänzung der zu sammelnden praktischen Erfahrungen!

Die Modalitäten der Errichtung einer Fachschule verhandelt gegenwärtig ein aus dem Ausschuss entsendetes Comité, welches seine Vorschläge demnächst dem Ausschusse unterbreiten wird.

Wir werden Gelegenheit haben, die Angelegenheit in unserem Blatte noch eingehend zu behandeln und wenn in unseren Gewerbegeossen die Begeisterung für diese wirklich edle Sache ebenso dem Gefühle der aufrichtigen Ueberzeugung entspringt, wie in uns, dann bedeutet unser Unternehmen auch schon den Sieg, welchen wir nicht nur im Dienste unseres Gewerbes, sondern auch in demjenigen der allgemeinen Cultur errungen.

Verhandlungen der Genossenschaft, amtliche Zuschriften, Eingaben etc.

Protokoll über die am 1. Juli 1891. Machmittags 4 Uhr abgehaltene Ausschusssitzung der Budapester Hotelier, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft.

Zugegen waren: Johann Gundel, Präses; Franz Wirth, Vice-Präses; Anton Tóth, Leopold Hein, A. W. Maloschik, Heinrich Fritz, Franz Kommer, Franz Hermann, Karl Csálányi, Konrad Förster, Ignatz Nosek, Friedrich Glück, Ernst Kammer, Karl Stadler, Josef Barabás, Ausschuss-Mitglieder; Karl Ács, Rechtsanwalt und Otto Teasdale, Secretär.

Ihre Abwesenheit entschuldigten die Herren: Stefan Blaschka, Stefan Feith jun., Eduard Palkovics, Franz Krist und Josef Hötzel.

Präsident begrüsst die anwesenden Mitglieder und erklärt die Sitzung für eröffnet; gleichzeitig ersucht er zur Authentication des heutigen Protokolles die Herren Friedrich Glück und Leopold Hein.

Präsident ergreift die Gelegenheit um vor dem Beginne der auf der Tagesordnung stehenden Verhandlungen, wiederholt seinen innigen Dank für die ehrende Auszeichnung auszudrücken, welche ihm von Seite des Ausschusses, anlässlich seines 15jährigen Präsidiums zu Theil ward. Er sieht darin ein rührendes Zeichen der Liebe und Anhänglichkeit, welches er immerdar zu den schönsten Erinnerungen seines Lebens zählen wird. Redner kann es nicht unterlassen besonders zweier Mitglieder zu gedenken, seiner geehrten Freunde Glück und Stadler, welche das Arrangement der schönen Feier besorgten.

Zur Tagesordnung übergehend ersucht Präses den Secretär das Protocoll vom 20. Mai 1891 zu verlesen.

Das Protokoll wurde verlesen und zur Kenntniss genommen, resp. authenticirt.

Verlesen wurde die Zuschrift der Finanzdirection, nach welcher in Betreff der II-ten Hälfte der Schankgebühr, ein Zahlungsaufschub gewährt wurde.

Wird zur Kenntniss genommen und beschlossen die Zuschrift im »Értesítő« Kund zu geben.

Verlesen wurden die Gesuche der Wittve Frau Franz Föls, Johann Waschischek, Stefan Schachinger, Josef Penninger und Wittve Magdalene Neukirchner um Unterstützung,

Der Ausschuss votirt der Frau Föls 20 fl., dem Stefan Schachinger 20 fl., Josef Penninger 15 fl. und den Johann Waschischek für 6 Monate monatlich 5 fl. Unterstützung. Das Gesuch der Frau M. Neukirchen konnte nicht berücksichtigt werden, da die Genossenschaft nothdürftigere Mitglieder hat, welche der Unterstützung bedürfen.

Verlesen wurde die Zuschrift des Herrn Georg Ihász, in welcher derselbe wiederholt um die Anweisung der für das I. Quartal I. Jahres beanspruchten Subvention ansucht.

Der Ausschuss hält, mit Rücksicht auf die seiner Zeit geltend gemachten Gründe, an den in dieser Sache schon erbrachten abweislichen Beschlusse fest, wovon Herr Georg Ihász schriftlich zu verständigen ist.

Präsident berichtet, dass die Firma Schwimmer und Kell schon seit längerer Zeit keine Abgabe mehr leistet.

Wird beschlossen dieselbe im Wege des Rechtsanwaltes aufzufordern, ihren eingegangenen Verpflichtungen nachzukommen.

Präsident ladet die Mitglieder zur Besichtigung der Nahrungsmittel-Ausstellung in Wien ein, deren Vice-Präses er ist.

Wird zur Kenntniss genommen.

Verlesen wurde die Zuschrift des Handelsministers, nach welcher der in Betreff der Fachschule, durch die Genossenschaft gestellte Vorschlag angenommen und der Magistrat aufgefordert wird die eingehenden Modalitäten mit der Genossenschaft zu vereinbaren.

Wird mit Freude zur Kenntniss genommen und zur Vorbereitung der weiteren Schritte ein aus den Herren Glück, Stadler, Kommer und Karl Ács bestehendes Comité entsendet.

Indem hiemit die Tagesordnung erschöpft war, erklärt Präsident die Sitzung für geschlossen.

Otto Teasdale,
Secretär.

Johann Gundel,
Präses.

Der auf die Fachschule bezügliche, im Wege des hauptstädtischen Magistrates, an das Präsidium der Genossenschaft gelangte Ministerial-Bescheid lautet wörtlich:

Duplicat. Königl. ung. Handelsministerium. Zahl 18983/VI. An das Municipium der Hauptstadt Budapest!

Das durch die Budapester Hotelier-, Gast und Schankwirth-Genossenschaft unmittelbar mir überreichte, hier beigelegte Gesuch, in welchen dieselbe um Regelung des Verhältnisses, des in diesem Gewerbszweige thätigen Hilfspersonals ansucht, resp. dieses Gewerbe betreffend, mehrere Vorschläge unterbreitet, sende ich in Begleitung des, durch die Budapester Handels- und Gewerbekammer diesbezügliche abgegebenen Meinungsberichtes, rückerwartend, mit folgender Verständigung an das Municipium:

Jenes in dem Gesuche vorgebrachte Ansuchen, dass die in den Restaurationen thätigen, sogenannten Weinjungen, gleich den Angestellten anderer Gewerbszweige, als Lehrlinge anerkannt werden mögen, ist auf Grund des G.-A.XVII:1884 erfüllbar, weil die Hoteliers und Restaurateurs als Gewerbetreibende zu betrachten sind und in Folge dessen, mit Rücksicht auf den §. 59 des Gewerbe-Gesetzes, dem nichts im Wege steht, dass die in diesen, den Verfügungen des Gewerbe-Gesetzes unerstehenden Geschäften thätigen Weinjungen, — insoferne nämlich nicht von einem, ausschliesslich nur den Verfügungen des G.-A. XXXV:1888 unterstehenden Schankgeschäfte die Rede ist und insoferne die Verwendung der in Frage stehenden Angestellten sich ausschliesslich nur auf die mit dem Geschäfte im engen Zusammenhange stehenden Verrichtungen beschränkt — als Lehrlinge betrachtet werden können.

Jenen, durch die Genossenschaft unterbreitete weitere Vorschlag, dass bei den in Rede stehenden Angestellten drei Categorien (nämlich: Weinjunge, Kellner-Gehilfe und Speisenträger) eingeführt werden mögen, steht mit den Verfügungen des Gewerbe-Gesetzes, nach welchem das Gewerbe-Hilfspersonal, abgesehen von den Fabriks-Arbeitern, nur aus Lehrlingen und Gehilfen besteht, in Widerspruch; die Einführung dieser dreifachen Abstufung ist aber auch gar nicht nothwendig, indem der Gewerbetreibende es nach seinem Gutdünken bestimmen kann, zu welcher Gattung fachlicher Verrichtungen er den Lehrling verwenden will.

Jener Vorschlag der Genossenschaft, nach welchem das Gastwirth-Gewerbe neben der Bedingung der Bewilligung auch noch in die Reihe der, an dem Befähigungsnachweis gebundenen Gewerbe erhoben werden möge, habe ich, mit Hinblick darauf, dass das Gastwirthgewerbe kein solcher Erwerb ist, welcher den Character eines Handwerkes besitzen würde und nicht erst nach längerer Uebung angeeignet werden kann, daher auch mit den, an dem Befähigungsnachweis gebundenen Gewerbe-ästen nicht in Parallele versetzt werden kann, nicht für annehmbar gefunden.

Was endlich jenes Ansuchen der Genossenschaft betrifft, dass behufs fachlicher Ausbildung ihrer Lehrlinge, für dieselben eine eigene Lehrlingsschule errichtet werden möge, habe ich diesen Vorschlag, mit Rücksicht auf die im Wirthsgewerbe obwaltenden specialen Verhältnisse, in Folge welcher der Besuch der bestehenden Lehrlingsschulen für diese Lehrlinge mit Schwierigkeiten verbunden ist, für beachtenswerth gefunden und indem die Vorsorge für die Schulbildung der Lehrlinge in erster Reihe die Aufgabe der Hauptstadt bildet und indem auch die gesuchstellende Genossenschaft ihrerseits geneigt ist im Interesse der zu errichtenden eigenen Lehrlingsschule Opfer zu bringen, fordere ich das Municipium auf, dass es mit der genannten Genossenschaft in dieser Richtung hin in Berührung tretend, die Modalitäten der Errichtung dieser Lehrlingsschule in Erwägung ziehen und über das Resultat der diesbezüglich gepflogenen Verhandlungen, zum Zwecke der mit dem Cultus- und Unterrichtsministerium einzuleitenden Verhandlungen, mir Bericht erstatten möge.

Budapest, am 13. Mai 1891.

Baross.

In Betreff der Herabsetzung der Schankgebühren petitionirte die Genossenschaft noch im verflossenen Jahre an das Ministerium und erhielt jetzt folgenden Bescheid:

Zahl 34.533 VI.—1891.

Die hauptstädtische kön. ung. Finanzdirection hat bezüglich der, am 26. Juni 1890. eingereichten Petition der Budapester Hotelier, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft, in welcher dieselbe um die Herabsetzung der Schankgebühren im Sinne des Gesetzartikels XXXV : 1888. §. 14., und um Aufschub der Einzahlung der für die zweite Hälfte des Jahres 1890. fälligen Schankgebühr-Rate ansucht: auf Grund des am 6. Juli 1891. unter Zahl 26932 erfolgten hohen Beschlusses des kön. ung. Finanzministeriums, nachfolgenden *Bescheid* erbracht.

Der §. 14. des Gesetzartikels XXXV : 1888. bestimmt dass die Jahressumme der durch die Bemessungs-Commissionen auf die Schankunternehmungen (Restaurante, Wirths- und Schankgeschäfte) ausgeworfenen Schankgebühr, auf dem Gebiete der Hauptstadt nach je 500 Seelen nicht weniger als 100 fl und im Falle die Regelung der Anzahl der Schankgeschäfte im Sinne des §. 8. noch nicht durchgeführt wäre, nicht mehr als 150 fl. betragen solle und würde die Summe sich dennoch höher stellen, so sind die einzelnen Sätze, bei Zurgrundnahme des Resultates der letzten Volkszählung, dem Ueberschusse entsprechend, herabzusetzen. Indem nun die Total-Jahressumme der auf die budapester Schankgeschäfte mit rechtskräftigen Commissions-Beschlüssen ausgeworfenen Schankgebühren-Sätze, das Einundeinhalbfache des, nach je 500 Sellen mit 100 fl. festgestellten Minimums übersteigt: ist diese königl. Finanzdirection angewiesen worden, die den einzelnen

Schankgewerbetreibenden zubemessenen Schankgebühren (hiemit sind eine Parteien gemeint, welche in Betreff der Schankgebühr in die I-te Gruppe des §. 12. G. A. XXXV : 1888. gehören) insoweit herabzusetzen, dass die Summe, dem Einundeinhalbfachen des zur Zahl der Einwohner gebundenen Minimums entsprechen.

Hinsichtlich der Zahl der Einwohner werden die Daten der, am 31. Dezember 1880. vollzogenen Volkszählung maassgebend sein.

Die nach hier bezeichneter Weise zu bewerkstellende Gebühren-Herabsetzung kann jedoch nicht sofort durchgeführt werden, indem es Wirthe, Restaurateurs, so wie auch das Schankrechtbesitzende Specereihändler, Greisler und andere Kaufleute giebt, deren Schankgebühr durch die Bemessungs-Commission nicht der Gruppe I., sondern der Gruppe II., III., IV., oder V. des §. 12. G. A. XXXV : 1888. entsprechend festgestellt wurde. Diese irrigen Bemessungen wurden von dem hohen Ministerium annullirt, und wird die Schankgebühr solcher Geschäfte, durch demnächst zu entsendende Bemessungs-Commissionen neuerdings, und zwar, der I-ten Gruppe des §. 12. entsprechend, festgestellt werden.

Insolange die in Frage stehenden Gebühren, durch die Bemessungs- und Reclamations-Commissionen nicht neuerdings definitiv festgesetzt sind, kann die allgemeine Gebühren-Herabsetzung nicht durchgeführt werden.

Es wird jedoch bemerkt, dass die oben angeführte Herabsetzung, im Sinne des §. 14. des Gesetzes, *nur solange Platz finden kann, bis die Regelung der Zahl der Schankgeschäfte den Verfügungen des §. 8. entsprechend nicht durchgeführt ist.*

Insoferne also die erwähnte Regelung, selbst auch innerhalb der dreijährigen Bemessungs-Periode (vom 1. Jänner 1890. bis 31. Dezember 1892.) tatsächlich eintreten würde, kann weiterhin keine Herabsetzung stattfinden; und werden von jener Zeit an die im Punkt I. des §. 12. festgestellten vollständigen Gebühren-Sätze anzuwenden sein.

Was endlich das, auf den Aufschub der Einzahlung der zweiten Gebühren-Hälfte vom Jahre 1890. bezughabende Ansuchen betrifft, wurde die Genossenschaft diesbezüglich in Folge des unter Zahl 76399/90 erfolgten hohen Beschlusses des kön. ung. Finanzministeriums schon entsprechend verständigt, so wie im Sinne der unter Zahl 54286/91 erbrachten hohen Verordnung auch davon, das hinsichtlich der einen Hälfte der im 1. Jahre (1891) bereits fällig gewordenen, und fällig werdenden Schankgebühren, also bezüglich der Hälfte der für das 1. Jahr zu entrichtenden Schankgebühr eines jeden Schankgewerbetreibenden, ein Zahlungsaufschub gewährt wurde.

Bezüglich dessen die Budapester Hoteliers, Gast- und Schankwirth-Genossenschaft, im Wege eines, zu Händen des Präses Herrn Johann Gundel zu übermittelnden Bescheides, verständigt wird.

Budapest, am 21. Juli 1891.

Hammer,
königl. Rath.

Für die Fachschule sind bisher folgende Beträge eingeflossen:

Von der Genossenschaft als Ball-Reinertragnis gespendet	328 fl. 12 kr.
Vom Budapester Kellner-Verein als Ball-Reinertragnis	109 » 37 »
Vom Herrn Johann Aich jun. gespendet	200 » — »
Vom Budapester Kellner-Verein als Reinertragnis einer Sommer-Tanzunterhaltung	201 » 50 »
Gesamt-Summe	838 fl. 99 kr.

welcher Betrag durch die Genossenschaft verwaltet wird, resp. fruchtbringend angelegt ist.

Neu Mitglieder. Im Monate August l. J. wurden in dem Verband der Genossenschaft aufgenommen:
Samuel Mautner Gastwirth, IX. ker. Soroksári-utca 62.
Mathias Lippl » » » Gyep-utca 29/31.

Wadlsteiner F. és Társa

Budapest, IV., Váci-utca 27.

Üveg, porcellán,
fayence és majolika

GYÁRI RAKTÁRA.

Szállodai, vendéglői, kávéházi és háztartási
berendezések,

*menyasszonyi kelengyék, fényüzési
cikkek, velencei csillárok és tükrök
stb. stb.,*

egyszerű és diszes kiállításban,
gyári áron.

Ujdonságok nagy választékban.

Christofle & Comp.

cs. és k. udvari szállítók.

Legmagasabb kitüntetések minden kiállításon.

Magyarországi főraktár:

Wadlsteiner F. és társánál

Budapest, IV., Váci-utca 27.

Christofle a valódi ezüst **egyedüli pótléka.**

Szállodák, vendéglők, kávéházak, háztartások stb.
teljes berendezése.

Ujjá ezüstözés saját legjobbnak bizonyított rendszer szerint.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

ALAPITTATOTT
1864.

LÖWENSTEIN M.

Sürgöny-czim:
Löwenstein Budapest
Eskütér.

Budapest IV. ker., Eskütér.

Ajánlja

bel- és külföldi conservek,

csemegék,

Sajt, vaj és szalámi nagy raktárát.

Schreiber J. és Unokaöccsei

üveggyárosok

Budapest, régi-posta-utcza 10. sz. (félemelet).

Nagy választék

üvegedényekben szállodák, vendéglők és kávéházak részére gyári áron.

Finom kristály üvegből jutányos áron.

J. SCHREIBER & NEFFEN

Glasfabrikanten

BUDAPEST, Alte Postgasse Nr. 10. (Mezzanin).

Grosse Auswahl in Glasgeschirr

für

Hotels, Restaurants und Kaffehäuser zu Fabrikspreisen.

PEZSGŐ

CHAMPAGNER

LOUIS FRANÇOIS & Co.

Kitüntetések:

Páris 1889. EZÜST-ÉREM

Nizza 1890. ARANY ÉREM

Lissabon 1890. Hors Concours és
NAGY DIPLOM

Auszeichnungen:

Paris 1889 Silb. Medaille

Nizza 1890 Gold. Medaille

Lissabon 1890 Hors Concours und
Grosses Diplom

Főképviselek: — General-Vertretung:

RUDA és BLOCHMANN

Budapest.

A Véghlesi VERA-FORRÁS

a legjobb és legolcsóbb

szénsavdús égvényes savanyuviz.

Kristálytisza, a bort nem festi, tisztán vagy borral, cognaccal, ugyszintén gyümölcs-szörppel vegyítve a legkellemesebb és legüditőbb ital,

Budapesti főraktár: ERZSÉBET-KÖRUT 56.

Telefon összeköttetés.

Forrás-kezelőség Véghles-Szalatna,
(Zólyom vármegye)

Számos raktár a vidéken

(Szeged, Debreczen, Pozsony, Nagyvárad, Kassa stb.) — Kapható Budapesten és a vidéken minden fűszer- és ásványvizkereskedésben, ugyszintén minden szálloda és vendéglőben.

Véghleser VERA-QUELLE

das beste und billigste

**an Kohlensäure reichste
alkalische Sauerwasser.**

Kristallrein, färbt den Wein nicht, allein oder mit Wein, Cognac, wie auch mit Himbeersaft gemischt gehört dieses Wasser zu den angenehmsten und erfrischendsten Getränken.

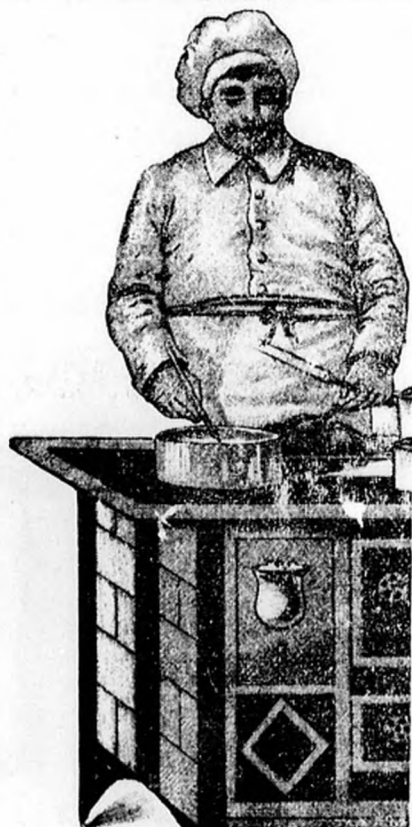
Budapester Hauptniederlage: ELISABETH-RING
Nr. 56.

Telefon-Verbindung.

Quellen-Direction in Véghles-Szalatna
(Sohler Comit.)

Zahlreiche Niederlagen in der Provinz

(Szegedin, Debreczin, Pressburg, Gross-Wardein, Kaschau ect.) Zu haben in allen Mineralwasser-Handlungen in Budapest und der Provinz, wie auch in jedem Hotel und Gasthaus.

SÁRKÁNY PÁL

Budapest, Váci-utca 27.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát következő cikkekben:

FŐZŐ-EDÉNYEK

Kávéház- és szálloda-berendezések, teljes konyha- és háztartás-berendezések

ASZTALI ÉS EVŐSZEREK

Sütő- és fagyalék-formák, háztartás- és konyhagépek, lakást tisztító- és fűtőszerek

KANDALLÓ és TEA-ASZTALOK

Mosókonyha- és fürdőszoba-berendezések

Kávét, teát és tojáskészleteket, fényezett lemezt, fa és serte-árak.

Pincze- és tejgazdászati szerek

Francia, angol és amerikai újdonságok.

Paul Sárkány

BUDAPEST, Váci-utca 27.

empfohl sein reichhaltiges Lager folgender Artikel:

Koch-Geschirre, Kaffehaus- u. Hotel-Einrichtungen, vollkommene Küchen- und Wirtschaftseinrichtungen, Tisch- und Esszeuge, Gebäck- und Gefrorenes-Formen.

Wirtschafts- u. Küchen-Maschinen, Wohnung-Reinigungs- u. Heiz-Requisiten, Kamin- u. Thee-Tische, Waschküchen u. Badezimmer-Einrichtungen, Kaffee-, Thee- und Eierkocher, polirte Blech-, Holz- und Bürstenwaaren, Keller- u. Milchwirtschafts-Geräthe.

Französ., englische und amerikanische Neuheiten.

LUH ERZSÉBET

Kitünő gyógy- és élvezeti víz; emeli az étvágyat, előmozdítja az emésztést, üdít és élénkít.

Kizárólagos szállítók

MATTONI ÉS WILLE. BUDAPEST.

Borivóknak, kik a bort savanyuvizekkel szerezni szeretnék, annak előtti a

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

legtisztább égvényes

SÁVANYU-KUT

jántható. E víz közömbösíti a bor savát és az italnak elette kellemetes, ingerlő mellékizt ad, annélkül, hogy azt feketére festené.

Hüttl Tivadar

es. és kir. udvari szállító

porcellán-nagykereskedés

és műfestés.

Raktár: BUDAPEST, V., Dorottya-utca 14. sz.

Különlegességvendéglő, kávéház és szálloda
berendezési edények nagy vá-
lasztékban.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Theodor Hüttl

k. u. k. Hoflieferant

Porzellangroshandlung

und Kunstmalerei.

Depot: BUDAPEST, V., Dorotheagasse Nr. 14.

SpecialitätGasthaus-, Caffehaus- und
Hotel-Einrichtungs Geschirre
im reichsten Auswahl.

Preiscourante gratis und Franco.

BORHEGYI F.

ezelőtt Láposy F. és társa

palaczkozott bor-, pezsgő-, likőr-, cognac, rum és tea főraktára

Budapesten, Gizella-tér 1. sz. (Haaspalota.)

ajánlja a legjobb

francia és magyar pezsgőket,**cognacot és liköröket gyári áron.**Belföldi borait, az első hírneves bortermelőktől a legjutányosabb áron
szolgáltatja.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.